

БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ І МОДЕРНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВІХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В РАМКАХ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ В ТЕХНІЧНОМУ ВНЗ

Ключевые слова: Болонский процесс, образовательная политика, личностно-ориентированная парадигма, опыт, языковая среда, самоопределение, бихевиоризм, ответственность, приоритеты в общении, педагогическое мастерство.

Key words: Bologna process, educational policy, personality-oriented paradigm, experience, verbal environment, self-determination, behavioural science, responsibility, priorities in communication, art of teaching

В статье подробно изложены основные аспекты учебно-воспитательного процесса в ВУЗе в рамках личностно ориентированной парадигмы.

The main aspects of educational-upbringing process in the university within personality oriented paradigm are described in details in the article

Перед українськими університетами, що встали на шлях запровадження в життя рішень Болонської декларації, що обумовлене історичними передумовами, постає завдання підготувати фахівця, кваліфікація якого відповідає не тільки потребам ринку, реалізуючи короткострокову перспективу, але і приділяти належну увагу довгостроковій перспективі, в рамках якої готують конкурентоздатну особистість, яка володіє високоякісною освітою, що підтверджується проходженням в процесі навчання екзаменаційної атестації, і яка задовольняє запитам суспільства. Це означає, що Болонський процес сприяє не виявленню культурних і соціальних відмінностей і виникненню на цьому ґрунті розбіжностей і конфліктів, а навпроти, об'єднанню народів Європи, в якому не переслідується мета пошуку кращої культури, або традицій, або освітніх стереотипів, а признається національна своєрідність кожної країни, з'являється відношення терпимості як один із засобів на шляху створення єдиного освітнього простору [3].

Т.ч., якщо ми бажаємо, маючи в своєму розпорядженні інформацією, що постійно надходить до нас, зайняти вигідне положення по відношенню до зарубіжних країн, то нам слід враховувати цікавість, що виявляється, з їхнього боку до нашої культурної спадщини, що сприяє передачі з покоління в покоління тих базових відомостей про історичне минуле, цінностей матеріальної і духовної культури, на підставі яких встановлюються міцні зв'язки і відносини, обговорюються також шляхи вирішення виникаючих завдань і робляться перші кроки назустріч зближенню і перегляду деяких сталих переконань.

Якщо ми розвиватимемо нашу освітню політику відокремлено, то ризикуємо втратити необхідні контакти через відсутність діалогу, висунення пропозицій і накопичення знань наукового характеру у зв'язку з тим, що надамо значення становленню свого духовного, культурного і освітнього потенціалу, не використовуючи досвід і рекомендації інших країн. Такі дії з нашого боку можуть привести до виникнення конфліктних відносин, і в той же час формуванню відчуття відчуженості, як єдиної адекватній реакції при зіткненні з подібними ситуаціями, оскільки ми не враховуємо те, що на нас накладається певний ступінь відповідальності за сумісне з іншими країнами проведення освітніх реформ.

На думку Борисової Н.В. підвищення рівня інформатизації та комп'ютеризації освіти залишає актуальним перехід від інформаційної, знанієво-орієнтованої до особово-орієнтованої парадигми освіти (Н.А.Алексеев, Е.В.Бондаревська, І.А.Колесникова, В.В.Серіков, І.С.Якіманська та ін.), де абсолютною цінністю є сама особа в її самотності і цілісності [1, с.1].

Актуальність даного переходу полягає в тому, що зараз, у зв'язку з переглядом ціннісних орієнтацій нашого суспільства в галузі освіти, чітко простежується невідповідність використовуваних методів запланованому результату. Можливо, перегляду повинні підлягати навіть не сама методика, а принцип, від якого слід відштовхуватися для коригування колишніх установок (методів). Мета даної роботи - розглянути детально всі складові навчально-виховного процесу в технічному ВНЗ в рамках особової орієнтованої парадигми, показати зіткнення суперечливих точок зору на виховний процес, якого дотримувалися дослідники раніше і дотримуються зараз, а також складність і деяку "подвійність" самого процесу виховання.

Педагог в ході проведення заняття може зосередити дуже багато уваги на методиці, залишаючи зовні локуса спостереження і контролю особи студента, від чого насправді залежить успішність студента в придбанні нових знань. Перед викладачем стоїть завдання – розкрити в ньому приховані можливості і визначити напрями, в яких найбільш переважна їхня реалізація.

Як відомо, технологія особистісно-орієнтованого навчання ще не отримала широкомасштабного застосування, оскільки поки деякі переваги всього комплексу принципів, покладених в її основу, ще не були доведені на практиці, але розвиток педагогічної думки впродовж декількох сторіч привів до їх розробки і збільшенню їхньої значущості [6].

Можливо, що відсутність практичного застосування особистісно-орієнтованого навчання була пов'язана з тим, що особистісно-орієнтоване навчання схвалюють далеко не всі викладачі, переслідуючи при навчанні одну-єдину мету – навчити, дати базові знання по своєму предмету, не враховуючи найважливіше, на наш погляд, – реалізацію компоненту педагогічного спілкування не тільки, як наслідку детермінованих і соціально заданих умов в рамках предметоцентричної парадигми, а як спілкування відповідного про-

гнозованим очікуванням обох сторін, в якому присутнє вищезгадане слідство, а також особові інтереси і запити студентів.

Традиційно для підвищення ефективності дії педагога-початківця на вихованця йому рекомендували накопичувати досвід і читати відповідну літературу, але зараз встало питання про те, що успішна передача знань залежить не стільки від його знання теоретичного матеріалу (хоча це грає далеко не останню роль), але і від уміння педагога відчувати на інтуїтивному рівні настрій студентів, щоб потім набудувати їх на потрібну йому «хвилю». Педагог не досягає цієї мети, якщо він не «проникся душею і думками» в атмосферу студентського колективу, якщо йому не відкрилася суть його внутрішніх відносин.

У цьому ми бачимо причину того, що, висловлюючись Подласого І.П., особистісно-орієнтоване навчання – це технологія майбутнього, потреба в якій виникла у далекому минулому і теоретична база якої розробляється зараз. Викладачеві необхідно навчитися застосовувати на практиці такий підхід. Складність його впровадження в систему вищої освіти полягає в тому, що на даний момент розвиток особових якостей залишається на «периферії» навчально-виховного процесу, що спричинить позбавлення навчання цілеспрямованого характеру через відсутність психологічного включення об'єкту педагогічної дії, особи студента, у відносини найбільш прийнятні для нього в кожній конкретній ситуації.

Саме риси вдачі, властиві кожному студентові, його схильності та таланти, здібності та воля, що допомагають зробити нарис його психологічного портрета, відкладають свій відбиток на його подальшу долю. Завдання педагога – виявити характеристики і якості особи, щоб правильно організувати процес навчання, застосовуючи ті методи і прийоми, які найбільшою мірою сприяли б розкриттю його власного «я» і самореалізації в житті [6].

Отже, особистісно-орієнтована технологія полягає в наступному:

1. Актуалізація і привнесення особистого досвіду в процес навчання, обґрунтування індивідуальних переваг студентів:
 - заломлення суб'єктного досвіду через систему дидактичних принципів і організацію навчально-виховного процесу в цілому;
 - діагностика здібностей і виявлення схильності до певного виду діяльності [8].

Перед педагогом ясно «викристалізуються» ті аспекти навчання, які найбільшою мірою впливають на інтелектуальний розвиток студентів в результаті аналізу зворотного зв'язку при спілкуванні. Саме знання, що є в наявності у студента, сприяють виникненню тієї або іншої емоційної реакції. Знання, отримані таким чином, найміцніші, оскільки педагог зачіпає емоційну сторону їх сприйняття, враховує досвід студента і буде відносини на базі дидактичних принципів.

Не дивлячись на те, що методично доцільніше, згідно точки зору різних дослідників, яка історично склалася, судити про результативність процесу навчання з урахуванням всіх критеріїв дидактичних принципів, ми все-таки рекомендуємо викладачеві визначити для себе на кожне заняття застосування того або іншого дидактичного принципу, і прослідкувати, як особа студента розкриватиметься, що для неї стане головним, чи вдасться педагогові оволодіти її увагою. Такий підхід абсолютно не є догматичним. Поставивши перед собою мету, – спостереження над розвитком особи через один дидактичний принцип, педагог бачить перед собою реальну картину правильності або помилковості його колишніх переконань і поглядів, підсумовуючи і вносячи корективи до раніше закладених в його свідомість теоретичних знань про передумови щодо формування особи студента в технічному ВНЗ. Т.ч. отримується на основі спостереження досвід керівництва людьми.

2. Зміна позицій викладача по відношенню до навчаного:

- підтримка позитивного зворотного зв'язку;
- вірна і своєчасна інтерпретація і корекція помилок студентів;
- допомога при виникненні труднощів [5].

Авторитарна педагогіка колишніх сторіч виділяла метод покарання, як один з найдієвіших. Зараз пріоритети у вихованні дещо змінилися. За допомогою покарання не завжди можна досягти бажаного результату. Тому педагогові слід помічати не тільки недоліки і можливі мінуси в поведінці вихованця, а за канвою невирішених виховних завдань розгледіти ті «позитивні паростки», які йому вдалося посіяти в його душі і виростити до потрібної висоти. Це можливо, якщо педагог проявить чуйність до свого вихованця, прагнучим зрозуміти те або інше його поведінка і виховати в нім відчуття відповідальності не тільки за свою долю, але і за відносини з навколишніми людьми, що, як відомо, є одним з головних принципів виховання в колективі.

Ми повністю згодні з думкою Н.А. Мінкіної, яка розділяє два поняття: внутрішньої та зовнішньої відповідальності [4].

Нам представляється, що якщо у людини не буде явно вираженого «внутрішнього стрижня», поглядів, що чітко сформувалися, і переконань, якщо не здійсниться збіг принципів, покладених в основу внутрішньої і зовнішньої відповідальності, або не відбудеться перехід від одного вигляду відповідальності до іншого, то в цьому випадку ми можемо стверджувати, що зовнішні вимоги, пред'явлені до особи, були або завищеними, або не відповідали її справжній самооцінці, її внутрішнім мотивам. У цьому криється причина порушень відповідального відношення людей.

Педагог зобов'язаний поважати студента з тим, щоб бути не тільки справедливим, оцінюючи його знання, але і уміти делікатно підправити його помилки, не наносячи йому моральної образи у зв'язку з тим, що у в даний період інтенсивно йде становлення особи, її самодетермінація, посилення ролі таких здавалося б не значущих раніше принципів справедливості, толеран-

тності і свободи. Авторитарна педагогіка була заснована на тотальному ігноруванні цих принципів, і педагоги, які її дотримувалися, повністю «відсікали» будь-який прояв вільної волі вихованця

Також педагогові слід аналізувати помилки студентів у зв'язку з тим, що кожна виявлена помилка додає ще один штрих до їх психологічного портрета. Це пояснюється тим, що у тому потоці інформації, який не припиняє поступати, пам'ять і сприйняття студента фіксують ті фрагменти знань, які асоціативно зв'язуються з його особистим досвідом, а також ті, що відповідають його інтересам і особливостям психіки.

3. Створення мовного середовища «штучним шляхом» з метою розширення кругозору:

- самостійне використання студентами технічних засобів навчання;
- взаємообмін знаннями, а також аудіо і відео записами з однокурсниками;
- читання і аналіз рекомендованої літератури [5].

Поява і впровадження в процес навчання ТЗН, своєрідних помічників при вивченні іноземної мови, неможливо переоцінити. Але і тут слід уникати перетворення заняття на одноманітну діяльність з використання ТЗН. Тому в цілях економії часу, викладачеві рекомендується давати студентам аудіо і відео записи для позакласного перегляду або прослуховування в цілях закріплення розглянутого на занятті матеріалу, обговорення зі своїми товаришами, щоб потім на спеціально відведеному для цього занятті співвіднести їх думки з думкою і досвідом викладача і сформулювати власну позицію по тих або інших питаннях.

Абсолютно очевидно, що підручник не може охопити все різноманіття тем, що представляють інтерес для студента. Можна порекомендувати студентам, які прагнуть глибшого вивчення тих або інших аспектів по своїй спеціальності, користуватися іншими інформаційними джерелами в цілях розвитку пізнавальних здібностей і підтримки інтересу до певної галузі наук.

4. Обговорення на занятті пошуку виходу з скрутних життєвих ситуацій:

- самовизначення і усвідомлення індивідуальної своєрідності кожним студентом;
- організація дискусійного клубу з урахуванням побажань учасників;
- одночасне використання зорового і слухового каналу, а також моторній пам'яті;
- наслідування прикладу яскравих видатних особистостей, службовців зразком для «наслідування» [5].

Отже, студенти, які досягли успіхів у навчанні, починають виробляти в собі свій власний стиль поведінки. Вони вже чітко усвідомлюють свою індивідуальність. Ми бачимо, що в цьому немає нічого негожого, оскільки особа виходить на новий рубіж свого розвитку, і сам цей факт вимагає розуміння з боку найближчого оточення. Її своєрідність і неповторність безпосередньо пов'язана з її умінням розбиратися в складних професійних завданнях,

шукати і знаходити до них нові підходи і вирішувати їх на високому інтелектуальному рівні. Як видно з вищесказаного, дискусійний клуб слід організувати за ініціативою тих студентів, які висловлюють бажання поділитися своїми поглядами і показати своє відношення до професійних питань, щоб влити новий живий струмінь у взаємини в колективі.

Щоб навчити студента мислити на професійні теми, педагог зобов'язаний володіти непростим мистецтвом, і ми навіть сказали б даром, переконання. Складність його полягає в тому, що для переконання студента в правильності та важливості інформації потрібно активізувати всі канали його сприйняття з метою сприйняття в повному об'ємі її цілісності за наявності деякої її фрагментарності.

Згідно зауваження Станіславського К.С., неодмінною умовою спілкування педагога з вихованцем є «зондування душі об'єкту щупальцями очей»[7]. Ми ж, навпаки, дотримуємося абсолютно іншої точки зору. Об'єкт, на який направлена «частинка» уваги педагога, не може стати «зондованим». Це суперечить одному з важливих законів в психології про «вибірковість» сприйняття. Далеко не всі студенти відразу будуть готові сприймати нову інформацію, а душа тих, яких ця інформація зацікавить, стане зовсім не «зондованою», а «залученою»(involved).

Також ми бачимо деяке смислове обмеження у виразі «щупальцями очей». Педагог має в своєму арсеналі «багатий» набір мімічних, рухових, інтонаційних засобів, щоб привернути до себе увагу і впливати на вихованця. До того ж особистісно-орієнтований підхід, як було вказано вище, припускає їх уміле поєднання.

Слід також наводити приклади з життя видатних людей, учених, які присвятили своє життя вибраній професії. Особливу увагу слід приділяти аналізу їх професійної діяльності і поведінці в різних ситуаціях.

Н.А. Мінкіна дала чітке розмежування понять «поведінка» і «діяльність». Згідно її теорії, поведінка – це поняття вужче, ніж діяльність, оскільки пов'язано з проявом індивідуальності суб'єкта відповідно до суспільно встановлених норм, тоді як діяльність – це дії, направлені на перетворення різних сфер життя [4].

Поведінка, на нашу думку, – це пасивне відтворення індивідом способу життя тих людей, з якими йому довелося зустрітися на життєвому шляху або біографія яких була ним вивчена. Хочеться підкреслити, що це саме пасивне «наслідування», оскільки зазвичай таким чином «примірюються» на себе різні соціальні ролі як один із засобів самоідентифікації та пошуку свого місця в світі.

На цьому етапі особа, граючи привласнену собі роль, ще не готова до її перетворення (тобто не може активно змінювати її з метою задоволення своїх особових потреб), але все таки в змозі підвести якийсь підсумок, оціни-

ти її, отримавши позитивне підкріплення або, навпаки, засудження з боку навколишніх людей.

Діяльність ширше поняття. Вона може мати різні назви: трудова діяльність, професійна діяльність, ігрова діяльність і так далі. Діяльність – це те, з чим безпосередньо має справу чоловік в своєму житті в соціально заданих умовах праці. Відмінність між поведінкою і діяльністю, на наш погляд, виявляється в тому, що поведінка направлена на суб'єкт, а діяльність – на об'єкт. Діяльність приводить до отримання результатів праці, а дійсність перетворюється в кращу сторону, в потрібному людині напрямі, залежно від кількості докладених ним зусиль.

В процесі вивчення педагогічної літератури у нас склалося неоднозначне відношення до біхеовіристки [теорій учення, де особлива увага приділяється поведінці учасників досліджуваної групи, і на цій підставі робляться певні висновки] [2].

З одного боку, ця теорія здається вірною, оскільки «думки матеріалізуються у вчинках», але, з іншого боку, на шляху реалізації характерних для неї установок з'являються дві перешкоди:

- по-перше, іноді важко точно визначити, які думки ініціювали той або інший вчинок або поведінка. Завжди існує певний суб'єктивізм інтерпретації.
- по-друге, всю складну і неповторну природу людської самосвідомості не можна зводити до причин тієї або іншої поведінки і на цій підставі судити про нього, а тим більше виводити які-небудь психологічні теорії. У цьому відчувається деяка однобічність прихильників цього учення [5].

Ще одне зауваження Н.А. Мінкіної, яке ми віднесемо до найбільш справедливим і правдоподібним, – це осмислення самою людиною величини тієї відповідальності, яка лягає на його плечі за виконання тієї або іншої роботи. Якщо людина просто виконує, що від нього вимагають, то, по її власному висновку, «ступінь реалізації його можливостей буде мінімальним», тому тут мова йде про «наднормативній» відповідальності [4].

«Наднормативна» відповідальність – це такий вид відповідальності, коли людина підключає до своєї діяльності все наявні у нього в розпорядженні інформаційні ресурси, виконує «надроботу», що іменується творчим пошуком (людина безперервно розвивається, «росте» духовно, самоудосконалюється). Це віяння часу, безперервний рух вперед!

5. Зміна послідовності дій при введенні раніше не даних мовних явищ і плануванню кінцевого результату:

- сприйняття невідомої граматичної моделі на несвідомому рівні, її витягання з контексту, вивчення і аналіз;
- досягнення реально поставлених цілей, що варіюються залежно від індивідуальних здібностей кожного навчаного [5].

Вся традиційна методика викладання іноземних мов побудована і зараз активно використовується з урахуванням обов'язкового включення граматичних аспектів. Спочатку викладач проводить попередню роботу: пояснює правильно, дає зразок (pattern). Потім студенти вже витягують вивчену граматичну модель з контексту, не враховуючи, що постійне поповнення їх кількості приводить до того, що їх поступово забуває.

Тут не слід шукати винних. У цій методиці відсутній не наданий раніше аспект особово-орієнтованого підходу – формування мовної інтуїції. Варто згадати таке поняття, як мовна здогадка, відмінність якої полягає в тому, що при читанні сенс нових слів і граматики, які жодного разу ще не зустрічалися студентів, вияснюється у зв'язку з контекстуальним оточенням, тоді як мовна інтуїція – це пригадування на інтуїтивно-логічному рівні раніше вивчених лінгвістичних явищ.

Тому перспектива аспекту особистісно-орієнтованої технології зовсім не здається нам "похмурою". Знання не втрачаються, а накопичуються, і у результаті формується особа-професіонал, яка володіє не тільки професійними вміннями і навиками, але і наділена здібностями витягувати з пам'яті в міру необхідності теорії та факти, і навіть бачити крізь призму свого власного «я» розвиток відносин з іншими людьми, що знаходяться у сфері його професійних інтересів. До цього прагнути вся теорія і система виховних методів дії.

Людина проявляє себе як особа, якщо в структурі або образі його мислення закладена самосвідомість як вищий ступінь збагнення самою людиною особливостей його характеру і визначення свого місця і соціального положення.

У основу самосвідомості також покладено і відношення людини до інших людей, яке може набувати різних форм залежно від пріоритетів, розставлених їм при здійсненні спілкування [2]. Тут розрізняють:

1. Егоцентрический рівень відносин, який включає у відповідь реакцію людини на позитивний стимул, тобто на проявлене позитивне відношення до нього інших людей, які в даному випадку «розглядаються» ним як «хороші» люди.

Але цей рівень, за нашим уявленням, виключає відносини, що не несуть користь цій людині, що приводить до «витіснення» цих людей з постійного круга спілкування і закріплення за ними «ярлика» «поганих» людей. Т.ч. людина час від часу вдається до крайності (виділення тільки «хороших» або «поганих» людей), тому відносини через приведену причину можуть не витримати випробування на міцність.

2. Групоцентрический рівень відносин, в якому переважає прагнення людини зав'язати дружні взаємини з людьми, що входять до його групи.

На практиці, на наше власне переконання, такий пріоритет не завжди виявляється ефективним, оскільки цей рівень націлений на закріплення за цими людьми тільки позитивних і повне ігнорування негативних якостей

(якщо такі є). При цьому різко обмежується круг спілкування, і людина перестає виявляти цікавість до людей, що знаходяться поза його групою. Тому, як видно з виконаного аналізу, цей рівень відносин також не може вважатися якнайкращим у зв'язку з вказаним вище наслідком.

3. Естохолічний рівень відносин припускає усвідомлення духовного світу співбесідника, і пріоритет у відносинах ставиться на таких загальнолюдських і духовних якостях як співчуття і любов до ближньому, де людина оцінюється, перш за все як канал для передачі задуму Божого і відношення з ним будуються на розумінні його Вищої Місії на Землі.

Не можна заперечувати і тим більше нехтувати цим типом відносин, але слід пам'ятати, що залучення до загальнолюдських цінностей не повинне стати єдиною метою виховання майбутнього покоління, оскільки життєдіяльність є багаторівневою структурою, за наявності широкого спектру потреб у кожного індивіда, і тому одна з цілей виховання не повинна «затуляти» всі останні.

4. Нарешті, просоціальний рівень – найважливіший, на наш погляд, у зв'язку з майбутнім впровадженням особистісно-орієнтованої системи навчання, в якій, як ми вже вище згадували, признається цінність кожної особи, де заохочується прояв індивідуальності, і, що саме головне, пошана до думки і поглядів іншої людини. Саме на цьому рівні ми бачимо всю складність багатобічної структури особи вихованця, коректуємо деякі її «грані» в процесі виховання, і все-таки приймаємо його таким, який він є, вибудовувавши відносини з ним з урахуванням його особливостей.

По Д. Алену і І. Ранку [2] ми вважаємо найбільш досяжними в плані техніки оволодіння наступні прийоми педагогічної майстерності:

1. Використання пауз або невербальних засобів комунікації (погляду, міміки, жестів). Іноді достатньо одного погляду, щоб виразити своє відношення до тієї або іншої поведінки вихованця. Щоб підсилити враження, слід використовувати також жести. За допомогою міміки педагог може передати настрій, а за допомогою жестів – показати емоції.

2. Постановка навідних питань і питань перевірконого характеру. Цей компонент особливо важливий в навчанні іноземній мові, оскільки не дивлячись на неточність, що здається, «розпливчатість» в манері педагога ставити питання, а потім повторювати їх вже в іншому вигляді з тим же сенсом (так, щоб дійти до кожного навчаного), проте, цей прийом не позбавлений методичної спрямованості. Річ у тому, що при повторенні питання використовуються синоніми, що веде до розширення словарного запасу студента.

І ще один не менш важливий прийом, який тут не згаданий, але який, на нашу думку, є показником педагогічної майстерності, – це пошук різноманітних варіантів подачі нового матеріалу (на основі тих, що вже існують), а також ходу всього заняття в цілому, суть якого полягає в наступному: кожно-

го разу залежно від обстановки, від ідейної спрямованості заняття початкуючий педагог по-різному підносить нову інформацію, що, з одного боку, повинно характеризувати гнучкість його мислення і неодмінно бути ознакою умілого відношення до справи, але, з іншого боку, відноситься до найбільш точних показників становлення його самосвідомості і формування індивідуального стилю роботи.

Найскладнішим комунікативним прийомом є «ігрова провокація»: навчання студентів через гру, методично обґрунтоване включення студентів в ігрові відносини з метою визначення свого місця в групі.

Висновок.

Болонський процес, що відбувається в реальному масштабі часу, виявив ті культурно-соціальні передумови формування європейського простору, яких виникли в результаті зосередження уваги на рішеннях планових як теоретичних, так і практичних питань ведення освітньої політики і додатку певних зусиль, направлених на отримання деякої міри свободи і самостійності у сфері налагодження міжвузівських відносин, як в межах країни, так і за допомогою виходу на міжнародний рівень. В той же час жорсткі регламентовані правила і методи організації учбово-виховного процесу винні, видно, стати гнучкішими так, щоб вони вдало поєднувалися зі всією його структурованою моделлю, оскільки інакше може виникнути проблема різкого зниження якості освітніх послуг, що надаються.

Поклавши в основу навчання особистісно-орієнтовану парадигму, ми зможемо не тільки його якісно покращити, але й підвищити успішність студентів, у зв'язку з основним переміщенням акценту на розвиток особи, її поетапне і комплексне формування, а також її включення в партнерські відносини. Партнерські відносини, що розглядаються як основа спілкування викладача і студентів, зовсім не слід вважати в рамках даної роботи як приклад технології співпраці. Достовірно відомо, що співпраця базується на рівноправних відносинах, тоді як суть особистісно-орієнтованої технології полягає в постановці викладача на лідируючі позиції, а студента як об'єкту, в руки якого педагог прагне передати непрямым чином кермо влади впродовж всього курсу навчання, – на вичікувальну так, щоб останній непомітно для себе перейняв знання, досвід управління спілкуванням і роботи з людьми.

Проте слід підкреслити, що заняття ніяким чином не повинне перетворитися на повну передачу ініціативи до рук студента: авторитет педагога завжди залишається недоторканим і незмінним. Тут діє тонкий механізм інтуїтивно-плотського і аналітично-сміслового сприйняття однієї особи інший. Такий розклад визначає злагоджену роботу такого складного і одночасно чутливого до зовнішніх перешкод механізму навчально-виховного процесу, щоб уникнути яких викладачеві рекомендується освоювати методи і прийоми, а також різні стилі спілкування, що необхідне, щоб, з одного боку, зберегти за собою функцію викладача-організатора, менеджера і методиста і за-

лишитися в очах студента не тільки керівником, але і старшим товаришем, який наставляє і направляє його на пошук вірного життєвого шляху, а також що привносить атмосферу доброзичливості в мікроклімат заняття, а з іншого боку, постійно намагатися вникати особливо встановлення студентом відносин з однокурсниками, в мотиви, які обумовлює та або інша поведінка, і робити висновки тільки на підставі наявних фактів в результаті його спостереження над вихованцем.

Всім відома істина, що не підлягає сумніву, що не предмет формує особа студента, а викладач – всією своєю діяльністю, сприяючи формуванню індивідуального сприйняття дійсності і становленню студента як особі.

Тому диференціація і індивідуалізація навчання (тобто виконання студентом певних завдань, відповідних його *індивідуальному маршруту*) і є одні з найбільш характерних принципів, виведених на підставі детального аналізу особливостей і перспектив впровадження особистісно-орієнтованої технології в навчання [6].

Навчившись бачити мир очима студента, спробувавши вникнути в його потреби і стати на його точку зору при збереженні з ним теплих довірчих відносин, тоді ми зможемо упроваджувати нові підходи в навчання, ставити експеримент і застосовувати на практиці отримані знання. Детально розглянута в даній роботі технологія потребує подальшого вивчення і впровадження в навчальний процес, як одна з найбільш перспективних, ціледетермінованих і особистіснообумовлених для створення і збереження єдиного європейського простору і ведення прозорої освітньої політики.

Література

1. Борисова Н.В. Можливість розвитку самореалізації особи що вчать із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій в умовах особово орієнтованого навчання // www.mgoru.ru/journal/04/borisova.htm.
2. Волкова А.А., Дімітрова Л.В.. Психологія і педагогіка. – Ростов-на-Дону.: «Фенікс», 2005. – 242 с.
3. Краснов Ю.Е. Стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти і місце університету в системі утворення країн світу // www.charko.narod.ru.
4. Мінкіна Н.А. Виховання відповідальністю. - М.: «Вища школа», 1990. – 144с
5. Плігін А. Концепція і особово орієнтована технологія навчання іноземним мовам // www.ps507.edusite.ru/p4.html.-H l align=center><SPAN.
6. Подласый И.П. Педагогика. – М.: Высшее образование, 2006. – 540 с.
7. Рувінський Л.И. Методика виховної роботи. – М.: «Освіта», 1989. – 334 с.
8. Сельовко Г. Зун,суд і діагностика // www.urg/issue/?action=topic&t.